

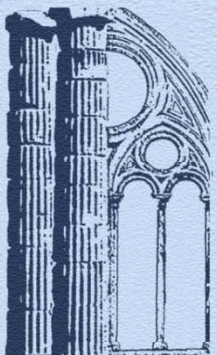
Filozofia marksistowska w Polsce powojennej

Artur Andrzejuk

Katedra Historii Filozofii
Starożytnej i Średniowiecznej

J.M.Bocheński, *Sto zabobonów*

Marksizm-leninizm, jest prawdopodobnie najbogatszym zbiorem zabobonów, jaki kiedykolwiek utworzono. Jego wyznawcy są typową sektą z typowym guru. Ich poglądy, a mianowicie marksizm, zawierają między innymi tak zwany *naukowy* światopogląd, materializm dialektyczny, scjentyzm, historiozofię, ekonomizm, zabobonną teorię klas, wiarę w postęp, aby tylko te gusła wymienić.... Można bez przesady powiedzieć, że od wielu wieków nie znano takiego poniżenia myśli ludzkiej jak to, którego doznała pod rządami marksizmu.

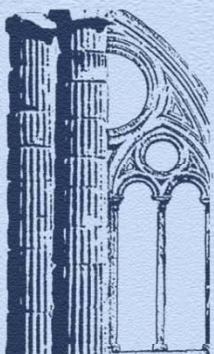

Katedra Historii Filozofii
Starożytnej i Średniowiecznej

Filozofia marksistowska
w Polsce powojennej

Główne tezy marksizmu-leninizmu

Hismat

- ★ baza (środki produkcji), nadbudowa (stosunki produkcji), świadomość
- ★ walka klas; rewolucja
- ★ komunizm

Diamat

- ★ uogólnienie hismatu
- ★ człowiek: materia i świadomość

Katedra Historii Filozofii
Starożytnej i Średniowiecznej

Filozofia marksistowska
w Polsce powojennej

Główne nurty marksizmu w Polsce lat 1945-1990

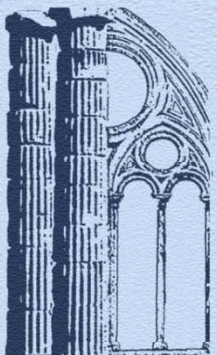
- ★ Bolszewizm i stalinizm
- ★ Scjentyzm (orientacja engelsowska)
- ★ Humanizm (orientacja heglizująca)
- ★ Rewizjonizm

Katedra Historii Filozofii
Starożytnej i Średniowiecznej

Filozofia marksistowska
w Polsce powojennej

Główne etapy dziejów marksizmu w Polsce powojenne

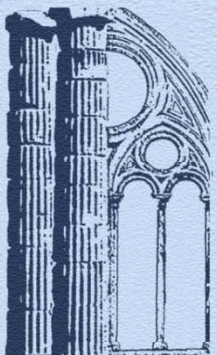
- 1) do 1949/50
- 2) do 1956
- 3) do 1968
- 4) do 1981
- 5) do 1990

Katedra Historii Filozofii
Starożytnej i Średniowiecznej

Filozofia marksistowska
w Polsce powojennej

1945 - 1949

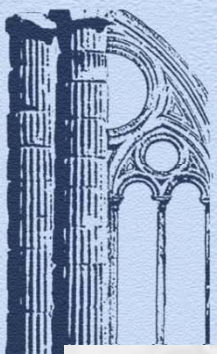
- Działają przedwojenni filozofowie
 - Szkoła lwowsko-warszawska
 - Fenomenologia Ingardena
 - Tomizm w Lublinie, Krakowie i Warszawie
- Marksizm słaby i z trudem torujący sobie drogę

Katedra Historii Filozofii
Starożytnej i Średniowiecznej

Filozofia marksistowska
w Polsce powojennej

1945 - 1949

☛ Adam Schaff

☛ Władysław Krajewski

Polemiki

✓ Jan Piwowarczyk

✓ Kazimierz Kłósak

✓ Narcyz Łubnicki

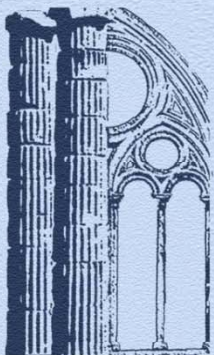
✓ Stanisław Ossowski

Katedra Historii Filozofii
Starożytnej i Średniowiecznej

Filozofia marksistowska
w Polsce powojennej

1950 - 1956

- **Ofensywa ideologiczna PZPR**
 - działania administracyjne
 - napastliwe „polemiki”
 - cenzura
 - narzucono nauczanie w szkołach „dogmatycznego” marksizmu
 - przeniesienia na emeryturę lub uwięzienie filozofów niemarksistowskich

Katedra Historii Filozofii
Starożytnej i Średniowiecznej

Filozofia marksistowska
w Polsce powojennej

1950 - 1956

Leszek Kołakowski

- tomizm, R.Ingarden,
W.Tatarkiewicz, S.Ossowski

Henryk Holland

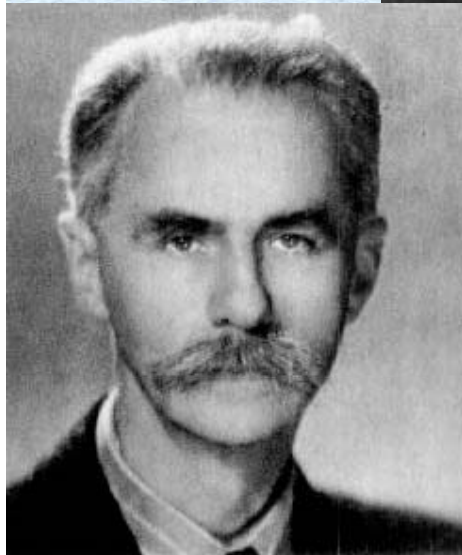
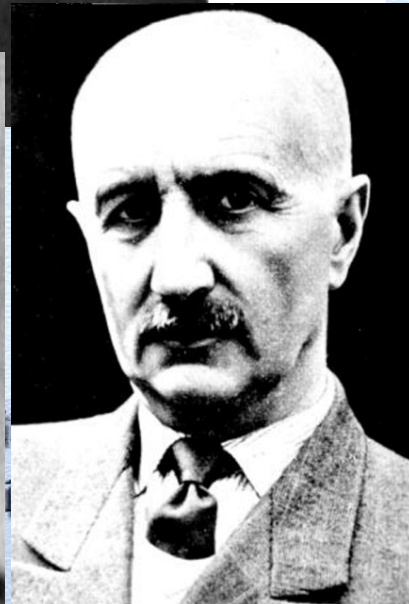
- Kazimierz Twardowski

Bronisław Baczko

- Tadeusz Kotarbiński

Adam Schaff

- Kazimierz Ajdukiewicz

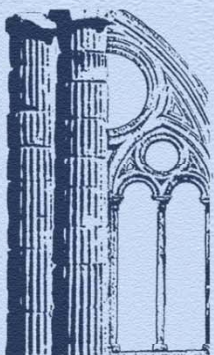

1956 - 1968

- **Odwilż październikowa**

- Dobroczynna przede wszystkim dla filozofii marksistowskiej
- Dopuszczenie do dyskusji z innymi kierunkami sprawiło, że marksizm w Polsce znacznie wybijał się ponad dogmatyzm w krajach ościennych

1968

- ✘ Zdecydowany koniec „odwilży”
- ✘ Duże straty dla filozofii marksistowskiej, której wielu przedstawicieli miało pochodzenie żydowskie
- ✘ Wyemigrowali:
 - ★ A. Schaff
 - ★ L. Kołakowski
 - ★ H. Elstein

Katedra Historii Filozofii
Starożytnej i Średniowiecznej

Filozofia marksistowska
w Polsce powojennej

1968 -1980

☛ „Budowanie socjalizmu,,
pomimo politycznego
otwarcia na Zachód było
ideologicznie pryncypialne.

☛ Jednakże w porównaniu z
innymi „demoludami” w
Polsce panowała względna
swoboda.

★ W filozofii obowiązuje
marksizm (tolerowane
są różne jego nurty)

★ Filozofia
niemarksistowska
dopuszczona jest na
marginesie (KUL, ATK)

Katedra Historii Filozofii
Starożytnej i Średniowiecznej

Filozofia marksistowska
w Polsce powojennej

1981 - 1990

- ★ „Ostateczna” kompromitacja „ustroju sprawiedliwości ludowej”
- ★ Wielu filozofów zrywa z marksizmem (i PZPR)
 - ★ Wierni partii pozostają nieliczni
 - ★ Marksizm przenosi się do opozycji, nadając jej lewicowy charakter

Katedra Historii Filozofii
Starożytnej i Średniowiecznej

Filozofia marksistowska
w Polsce powojennej

Główne postacie powojennego marksizmu w Polsce

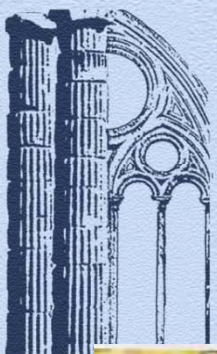

Katedra Historii Filozofii
Starożytnej i Średniowiecznej

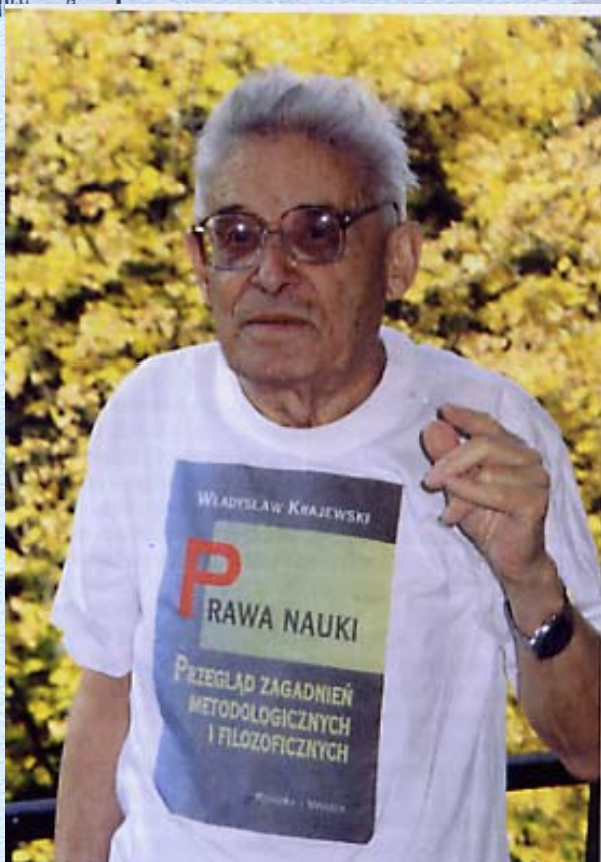

Filozofia marksistowska
w Polsce powojennej

Władysław Krajewski 1919 - 2006

- ☛ *O dialektyce marksistowskiej, 1951;*
- ☛ *O materializmie historycznym, 1953;*
- ☛ *O wieczności materii i jej ruchu, 1956;*
- ☛ *Ontologia, 1960;*

Katedra Historii Filozofii
Starożytnej i Średniowiecznej

Filozofia marksistowska
w Polsce powojennej

Adam Schaff

1913 - 2006

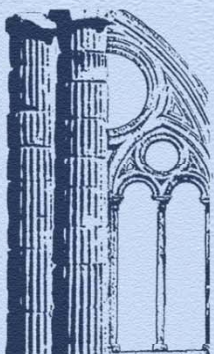
- ✘ *Wstęp do teorii marksizmu. Zarys materializmu dialektycznego i historycznego, 1948*
- ✘ *Filozofia człowieka. Marksizm a egzystencjonalizm*
- ✘ *Marksizm a jednostka ludzka*
- ✘ *Alienacja jako zjawisko społeczne, 1999.*

Katedra Historii Filozofii
Starożytnej i Średniowiecznej

Filozofia marksistowska
w Polsce powojennej

Zdzisław Cackowski (ur. 1930)

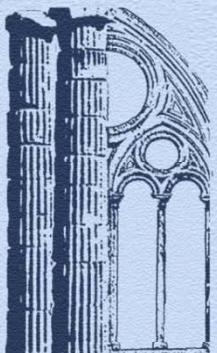
- ★ *Główne zagadnienia i kierunki filozofii*, 1966 (do roku 1977 łącznie 6 wydań);
- ★ *Główne pojęcia materializmu historycznego*, 1974;
- ★ *Jedność i wielość. Działanie i poznawanie. Wykłady z materializmu dialektycznego*, 1975;
- ★ *Człowiek jako podmiot działania praktycznego i poznawczego*, 1979;

Katedra Historii Filozofii
Starożytnej i Średniowiecznej

Filozofia marksistowska
w Polsce powojennej

Leszek Kołakowski (ur. 1924)

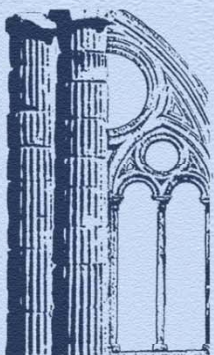
- ❧ *Szkice o filozofii katolickiej, 1955*
- ❧ *Wykłady o filozofii średniowiecznej, 1956*
- ❧ *Światopogląd i życie codzienne, 1957*
- ❧ *Główne nurty marksizmu. Powstanie - rozwój - rozkład, 1976-78*

Katedra Historii Filozofii
Starożytnej i Średniowiecznej

Filozofia marksistowska
w Polsce powojennej

Leszek Kołakowski

- ★ *Czy diabeł może być zbawiony i 27 innych kazań*, 1982
- ★ *Moje słuszne poglądy na wszystko*, 2000
- ★ *Jeśli Boga nie ma... O Bogu, Diabie, Grzechu i innych zmartwieniach tak zwanej filozofii religii*, tłum. Tadeusz Baszniak, Maciej Panufnik, 1987
- ★ *Horror metaphysicus*, tłum. Maciej Panufnik, 1990
- ★ *Mini wykłady o maxi sprawach*, 2003

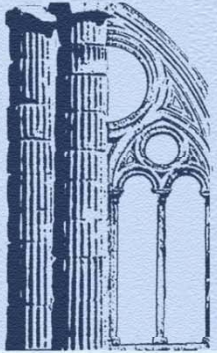

Katedra Historii Filozofii
Starożytnej i Średniowiecznej

Filozofia marksistowska
w Polsce powojennej

Bronisław Baczko (ur. 1924)

- ❖ *Rousseau: samotność i wspólnota*, 1964.
- ❖ *Filozofia i socjologia XX wieku*, t 1-2, (red.), 1965.
- ❖ *Człowiek i światopoglądy*, 1965.
- ❖ *Filozofia polska*, (red.), 1967.

Katedra Historii Filozofii
Starożytnej i Średniowiecznej

Filozofia marksistowska
w Polsce powojennej

Krzysztof Pomian (ur. 1934)

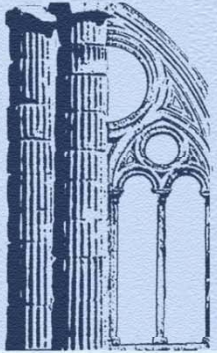

Katedra Historii Filozofii
Starożytnej i Średniowiecznej

Filozofia marksistowska
w Polsce powojennej

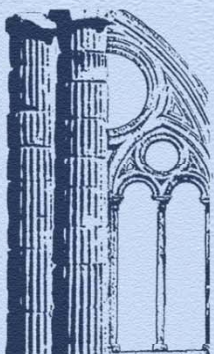

Helena Eilstein (ur. 1922)

- ☛ *Jedność materialna świata* (1961)
- ☛ *Jeśli się nie wierzy w Boga...
Czytając Kołakowskiego* (1991)
- ☛ *Homo sapiens i wartości* (1994)
- ☛ *Szkice ateistyczne* (2000)
- ☛ *Biblia w ręku ateisty* (2006).

Marek Fritzhand

1913 - 1992

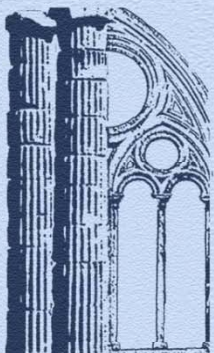
- ★ *Człowiek, humanizm, moralność. Ze studiów nad Marksem (1961);*
- ★ *Myśl etyczna młodego Marksa, (1961);*
- ★ *W kręgu etyki marksistowskiej. Szkice i polemiki etyczne (1966);*
- ★ *O niektórych właściwościach etyki marksistowskiej (1974);*
- ★ *Wartości a fakty (1982);*
- ★ *Aktualność spuścizny etycznej Lenina (1987);*

Katedra Historii Filozofii
Starożytnej i Średniowiecznej

Filozofia marksistowska
w Polsce powojennej

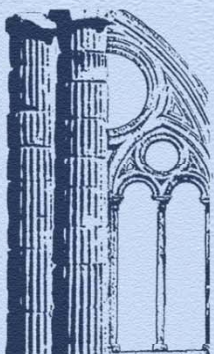

Jarosław Ładosz

1924 - 1997

- ★ *Marxistowska teoria walki klas, 1969;*
- ★ *Dialektyka a społeczeństwo (z S. Kozyrem-Kowalskim), 1972*
- ★ *Materializm dialektyczny, 1973;*
- ★ *Socjalizm i komunizm, 1985.*

Stanisław Kozyr-Kowalski

1936 - 2004

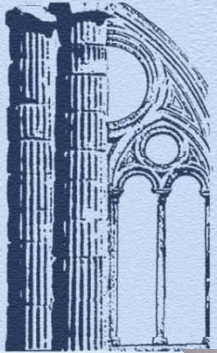
- ★ 1972, *Dialektyka a społeczeństwo. Wstęp do materializmu historycznego*, (współautor - Jarosław Ładosz).
- ★ 1967, *Max Weber a Karol Marks. Socjologia Maxa Webera jako "pozytywna krytyka materializmu historycznego"*,
- ★ 1966, *Spór o religię pierwotną*,

Katedra Historii Filozofii
Starożytnej i Średniowiecznej

Filozofia marksistowska
w Polsce powojennej

Jan Legowicz

1909 - 1992

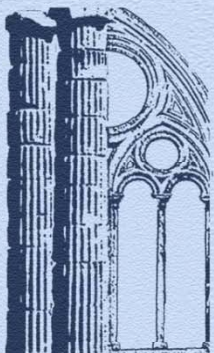

Katedra Historii Filozofii
Starożytnej i Średniowiecznej

Filozofia marksistowska
w Polsce powojennej

Henryk Jankowski

1929 - 2004

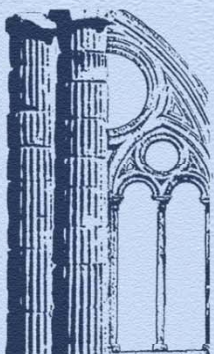
- ✎ *Etyka Ludwika Feuerbacha (1963)*
- ✎ *Szkice z etyki (1966)*
- ✎ *Prawo i moralność (1967)*
- ✎ *Wolność i moralność (1970)*
- ✎ *Etyka marksizmu a praktyka (1982)*

Katedra Historii Filozofii
Starożytnej i Średniowiecznej

Filozofia marksistowska
w Polsce powojennej

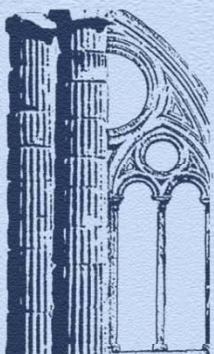

Wacław Mejbaum

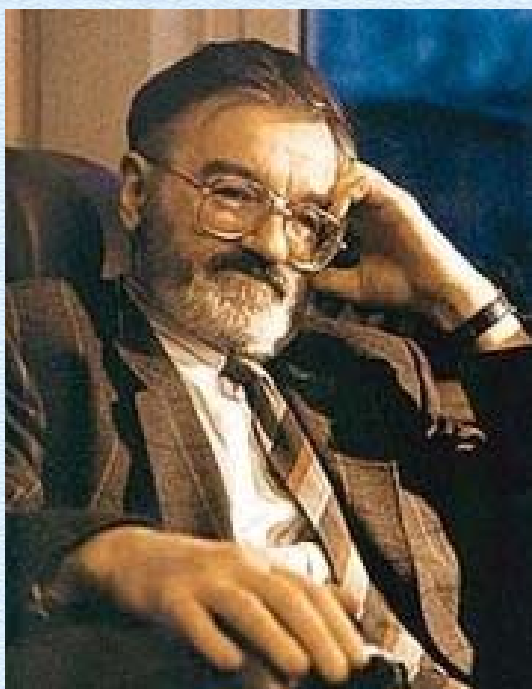
1933 - 2002

- ★ *Prawo, konieczność, prawdopodobieństwo*, Stefan Amsterdamski, Zdzisław Augustynek, Wacław Mejbaum (red.), 1964;
- ★ *Zasada korespondencji w fizyce a rozwój nauki*, Władysław Krajewski, Wacław Mejbaum, Jan Such (red.), 1974;
- ★ *Literat cywilizowanego świata. Leszek Kołakowski a kryzys myśli mieszczańskiej*, razem z Aleksandrą Żukrowską, 1985;
- ★ *Epistemologiczna problematyka marksizmu: próba rekonstrukcji*, 1990;

Leszek Nowak (ur. 1943)

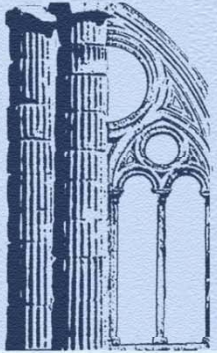
- ★ *U podstaw marksistowskiej aksjologii*, 1971;
- ★ *U podstaw Marksowskiej metodologii nauk*, 1971;
- ★ *Anatomia krytyki marksizmu*, 1973;
- ★ *Zarys marksistowskiej filozofii nauki*, 1974;
- ★ *Wykłady z filozofii marksistowskiej*, tom I *Dialektyka*, 1976;
- ★ *U podstaw dialektyki Marksowskiej*, 1977;
- ★ *Wykłady z filozofii marksistowskiej*, tom II *Ontologia i epistemologia*, 1978;
- ★ *Głos klasy ludowej: polska droga od socjalizmu*, 1980;
- ★ *Socjalistyczny sposób panowania człowieka nad człowiekiem*, 1980;
- ★ *Błędy Lenina czyli o konieczności socjalizmu w Rosji*, 1981;
- ★ *Fundamentalny błąd Marksa czyli o konieczności socjalizmu*, 1981;
- ★ *Mity socjalizmu*, część I *Mit odnowy*, bez daty;

Katedra Historii Filozofii
Starożytnej i Średniowiecznej

Filozofia marksistowska
w Polsce powojennej

Ryszard Panasiuk

ur. 1931

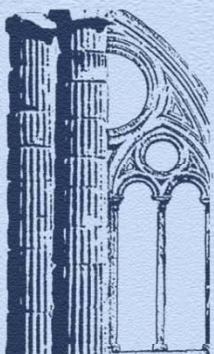
- ❧ *Filozofia i państwo. Studium myśli polityczno-społecznej lewicy heglowskiej i młodego Marksa 1838-1843, 1967;*
- ❧ *Lewica heglowska, 1969;*
- ❧ *Feuerbach, 1972*
- ❧ *Dziedzictwo heglowskie i marksizm, 1979;*
- ❧ *Hegel i Marks. Studia i szkice, 1986;*

*Filozofia marksistowska
w Polsce powojennej*

Katedra Historii Filozofii
Starożytnej i Średniowiecznej

Bogdan Suchodolski

1903 - 1992

- 🚩 *O pedagogikę na miarę naszych czasów (1958)*
- 🚩 *Narodziny nowożytnej filozofii człowieka (1963)*
- 🚩 *Rozwój nowożytnej filozofii człowieka (1967)*
- 🚩 *Trzy pedagogiki (1970)*
- 🚩 *Kim jest człowiek? (1985)*

Katedra Historii Filozofii
Starożytnej i Średniowiecznej

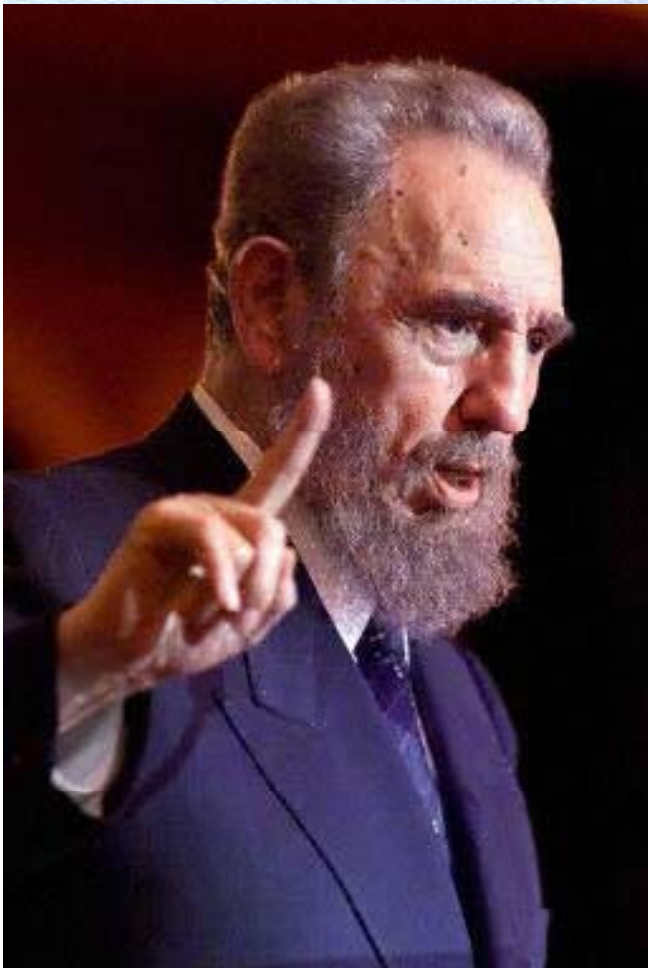

Filozofia marksistowska
w Polsce powojennej

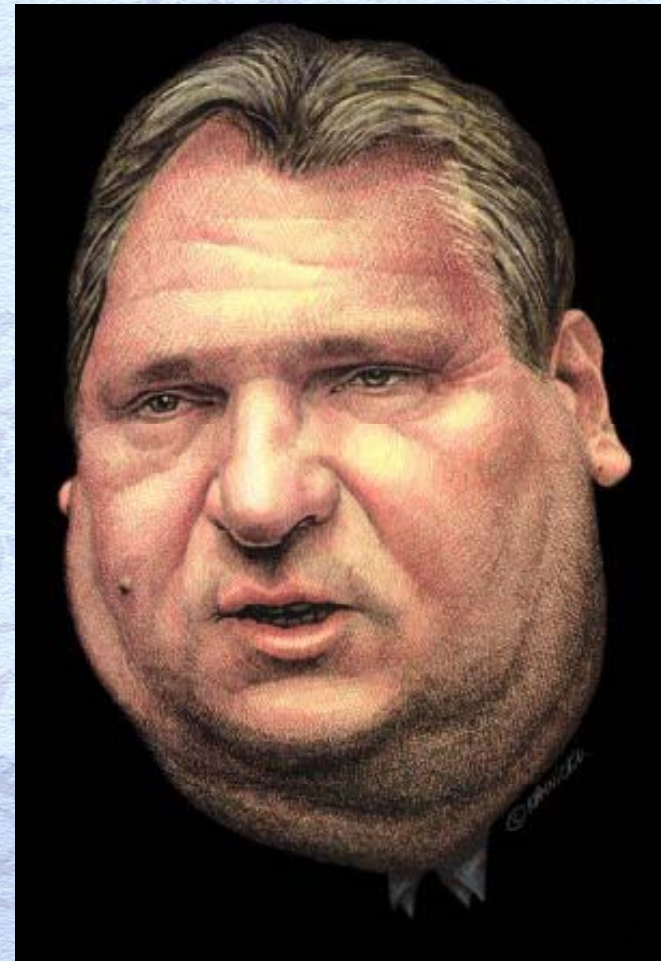

Późniejsze losy marksizmu

Filozofia marksistowska
w Polsce powojennej

Perspektywy

Katedra Historii Filozofii
Starożytnej i Średniowiecznej

Filozofia marksistowska
w Polsce powojennej

